

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNDE BAĞLANMA TARZLARI, DUYGU DÜZENLEME VE EMPATİNİN ROLÜ

ATTACHMENT STYLE, EMOTIONAL REGULATION AND EMPATHY IN THE PSYCHOLOGICAL COUNSELOR CANDIDATES' GENDER ROLE

Gülşen BÜYÜKŞAHİN ÇEVİK* Seval KIZILDAĞ**

Başvuru Tarihi: 21.09.2017 Yayına Kabul Tarihi: 27.03.2018 DOI: 10.21764/maeuefd.339292

Özet: Bu çalışmanın amacı, psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rollerinin bağlanma tarzları, empati, duygu düzenleme değişkenleri tarafından yordanıp yordanmadığını ortaya koymaktır. Araştırmaya Adıyaman Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programında öğrenim gören 204'ü kadın (% 60.9) ve 131'i erkek (% 39.1) olmak üzere toplam 335 psikolojik danışman adayı katılmıştır. Çalışmanın verileri Duygu Düzenleme Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Temel Empati Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmada verilerinin analizinde, betimsel istatistikler, Pearson korelasyon ve standart çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 kullanılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerinin bağlanma tarzları, empati, duygu düzenleme tarafından yordanıp yordanmadığını test eden regresyon modelinin bu çalışmada toplam varyansın %17'sini açıkladığı ve test edilen modelin anlamlı düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda, bağlanma stillerinin alt boyutları olan kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma; empatinin alt boyutları olan bilişsel ve duygusal empati toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordamaktadır. Bununla birlikte duygu düzenlemenin alt boyutlarından duyguyu bastırma toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordarken; duyguyu yeniden değerlendirme boyutu toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordamamaktadır. Elde edilen bu sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmış ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik danışman adayı, toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri, duygu düzenleme stratejileri, empati.

Abstract: The current research aims to find out the extent to which psychological counselor candidates' attachment styles, empathy, and emotion regulation predict their gender roles. A total of 335 psychological counselor candidates, 204 of whom were women (60.9%) and 131 were men (39.1%), participated in this study at Adıyaman University. In this study, Emotion Regulation Scale, Experiences in Close Relationships-Revised, Basic Empathy Scale, and Gender Attitude Role Scale was used to collect data. Descriptive statistics, Pearson correlation and Standard multiple linear regression tests were used in the data analysis. SPSS 22.0 was used in analysis of data. It was seen that there regression model that tested gender roles' attachment styles, empathy, and emotion regulation predicted 17 % of the total variance in the study and it is found to be significant. At the same time, the sub-dimensions of attachment styles, avoidant attachment and anxious attachment; cognitive and emotional empathy with empathy sub-dimensions significantly predicts gender roles. However, emotion suppression from the subscales of emotion regulation significantly predicts gender roles but emotional reappraisal dimension does not significantly predict gender roles. These results are discussed in the light of relevant literature and suggestions are presented for researchers.

Keywords: Psychological Counselor candidates, gender roles, attachment styles, emotional regulation strategies, empathy.

*Sorumlu Yazar: Dr. Öğretim Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, 02040 Adıyaman, Orcid ID: 0000-0003-2172-3737, gbuysahin@gmail.com

** Dr. Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, 02040 Adıyaman, Orcid ID: 0000-0002-3357-7186, sevalpdr@gmail.com

Giriş

Toplumsal cinsiyet rolü kadın ve erkek davranışlarının toplumsal yaşamda belirli kalıplar içinde şekillenmesini ifade etmektedir. Dökmen (2009) toplumsal cinsiyet kavramını belli bir kültürde kadın ve erkeğin sosyalleşmesi sonucunda atfedilen kişilik özellikleri, rolleri ve onlardan beklentileri olarak tanımlamaktadır. İlgili alan yazında toplumsal cinsiyet rolü psikanalitik kuram, sosyo-biyolojik yaklaşım, sosyal rol kuramı, sosyal öğrenme kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve toplumsal cinsiyet şeması kuramı gibi çeşitli kuram ve yaklaşımlarca ele alınmaktadır. Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı, gerek kapsamlı açıklamaları gerekse de psikolojik danışma sürecinde danışanların kendilerini ve diğerlerini nasıl değerlendirdiklerini keşfetmelerinde uygulama alanları olan yaklaşımlardan biridir (Güçray, 2009). Bu kurama göre bireyler çocukluk dönemlerinden itibaren içinde buldukları toplumun kadına ve erkeğe özgü şemalarını öğrenirler ve bu şemaları referans alarak kendinin ve başkalarının davranışlarının hangisinin uygun olup olmadığına karar verirler (Bem, 1974). Aynı zamanda bu kuramda kadınsılık duygusallık, merhamet gibi özelliklerle; erkeksilik ise atılganlık, hırs ve baskın olma ve benzeri özelliklerle tanımlanmıştır. Böylece bu kuramın, cinselliğin algıları ve sosyal etkileşimleri ne düzeyde etkilediği ile ilgili önemli çıkarımlarda bulunduğu söylenebilir.

Bireyler sosyalleşme sürecinde ilk olarak ebeveynlerini gözlemledikleri ve onları model aldıkları için bağlanma davranışlarının toplumsal cinsiyet rolü ile ilişkili olabileceği varsayılmaktadır (Çelikkaleli ve Avcı, 2016; Land, Rochlen, & Vaughn, 2011; Haigler, Day & Marshall, 1995). Şöyle ki, bebeklik döneminden itibaren birey ile ebeveyni veya bakım vereni arasında psikolojik bir bağ kurulmakta ve yaşamın ilerleyen süreçlerinde de bu ilişki aracılığıyla cinsiyet rollerinin temelleri atılmaktadır. Bowlby, (1980) bağlanmanın anne ve bebek ilişkisinde doğumla birlikte meydana gelmeye başladığını ve yaşamın ilerleyen senelerinde de çevresel ve duygusal ilişkileri etkilediğini belirtmektedir. Çocuklar ebeveynlerinden kadın ve erkek olmayı öğrenmektedirler ve yetişkinlerle ilişkileri bu öğrendiklerinin üzerine şekillenmektedir (Downing, 2008). Bir başka ifade ile bağlanma tarzları yakın ilişkilerin genel zihinsel temsillerini yansıtmaktadır (Hart, Glick & Dinero, 2013). Tenenbaum ve Leaper (2002) ebeveynlerin cinsiyet şemalarının çocuklarının cinsiyet rollerini etkileyebileceğini ifade etmektedir. İlgili alan yazında yetişkin bireylerin bağlanmalarının “kaygılı bağlanma” ve “kaçınan bağlanma” olarak ele alındığı görülmektedir (Brennan, Clark ve Shaver, 1998). Güvenli bağlanma gibi sağlıklı bağlanma tarzı geliştiren bireylerin birtakım kalıpları içeren toplumsal cinsiyet rollerini benimsemesi çok kolay değildir. Örneğin, bağlanma tarzı ile toplumsal cinsiyet rolü arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada güvenli bağlanan bireylerin güvensiz bağlanan bireylere kıyasla kadınsı ve erkeksi puanlarının daha düşük olduğu gözlenmiştir

(Özen, 2003). Çelikkaleli ve Avcı (2016) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında kadınsı cinsiyet rolüne sahip olanların daha çok korkulu; erkeksilerin ise hem güvenli hem de korkulu; androjenlerin (hem kadınsı hem de erkeksi özelliklerin bir arada gözlendiği bireyler) ise güvenli bağlanma biçimine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Land, Rochlen ve Vaughn (2011) yakın ilişkilerde erkeklerin yakınlıktan kaçınma ve terk edilme korkularının toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkili olduğunu ifade etmektedirler. Aynı zamanda bu araştırmacılar, güvenli bağlanma stiline sahip erkeklerin duygularını ifade etmede kaygılı veya korkulu bağlanma tarzına sahip olan erkeklere kıyasla daha az kısıtlayıcı olduklarını saptamışlardır. Görüldüğü üzere bağlanmanın toplumsal cinsiyet rollerini açıklamada önemli bir referans kaynağı olmakla birlikte zaman açısından değerlendirildiğinde de bağlanmanın sosyal ilişkiler için temel belirleyici özelliklerden biri olduğu söylenebilir.

Bağlanma stillerinin yanı sıra psikolojik danışmanların yardım sürecinde danışanlarının duygularını anlama ve duygularını onlara uygun şekilde ifade etmeyi içeren empatinin (Peloquin & La Fontaine, 2010) toplumsal cinsiyet rolü ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. İlgili alan yazında iki boyutlu olarak ele alınan empati kavramında bireyin karşısındaki kişinin bir olaydan ya da durumda nasıl hissedebileceğini anlamak, bu duyguların farkında olmak empatinin bilişsel boyutunu; deneyimi yaşayan kişi ile aynı şekilde hissetmek ve bunu karşı tarafa duyurmak ise empatinin duygusal boyutunu oluşturmaktadır (Staub, 1987). Egan (2010) empatinin danışanın yetiştiği sosyo-kültürel yapıyı anlamada yardımcı olabileceğini belirtmektedir. Aydın ve Şahin (2017) ise psikolojik danışman adayları üzerinde yaptıkları çalışmada empatinin ve toplumsal cinsiyet rollerinin kültüre duyarlılık ile ilişkili olduğunu belirtmektedirler. Bu açıdan incelendiğinde empatinin danışanın toplumsal cinsiyet rollerini anlamada psikolojik danışmana yardımcı olacağı söylenebilir. Şöyle ki, danışanın farklı toplumsal cinsiyet rolünden beslenen birtakım duygu, düşünce ve davranışları psikolojik danışmanın kurduğu bilişsel/duyuşsal empati sayesinde daha kolay ve etkili bir şekilde anlaşılabilir. Her ne kadar danışanlar farklı toplumsal cinsiyet rollerine sahip olsalar da temelde kadına ve erkeğe özgü birtakım ortak durumlar da söz konusudur. Örneğin, erkekler ve kadınlar için sıklıkla kullanılan “erkekler erkek gibi olur, erkekler ağlamaz ve kadınlar ise duygusal ve hassas olurlar” gibi ifadeler toplumsal cinsiyet kalıpları açısından kadınların erkeklerden daha empatik ve bakım verici olduğu görüşünü destekler niteliktedir (Baez, Flichtentrei, Prats, Mastandueno, García ve arkadaşları, 2017). Bununla birlikte, erkeksi cinsiyet rolleri aktif, agresif ve etkileyici olmayı teşvik ederken; öfke, özerklik, baskınlık ve atılganlık gibi araçsal özellikleri de içermektedir (Gummelt, 2014). Buna rağmen kadınsı cinsiyet rolleri pasiflik, uyumluluk, empati, hoşnutluk ve sempati gibi özellikleri kapsamaktadır (Blashill, 2011). Görüldüğü üzere görece daha hassas ve olumlu duygular kadınsılık ile daha agresif ve olumsuz duygular erkeksilik ile ilişkilendirilmektedir

ve bu şekilde daha çok kabul edilmektedir. Bu sebeple de duyguların ifadesi olan empati erkeksilik özelliğine kıyasla kadınsılık özellikleri kapsamında değerlendirilmektedir. Kadın ve erkeklere atfedilen bu duygular erken çocukluk dönemlerinden itibaren bireylere empoze edilmektedir (Kelly&Hutson- Comeaux, 2002; Parkins, 2012). Johnson ve Brems (1989) bir çalışmada kadınlardan oluşan bir grupta sadece erkeksiliğin empatiyi yordadığı sonucuna ulaşmışlardır. Karadağ, Akçay, Karadağ, Şerbetçi ve Öndeş(2016) ise empatik eğilim ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin kadınlarda erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu ve eşitlikçi cinsiyet rolünün empati ile pozitif; geleneksel cinsiyet rolü ile negatif ilişki içinde olduğunu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, Endresen ve Olweus (2001) erkeksilik özelliği kapsamında ele alınabilecek maço imajının düşük empati düzeyi ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, empatinin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili bir değişken olabileceği; bireyi bilişsel ve duygusal düzeyde anlamının, bunu ona yansıtılma becerisi olan empatinin kalıp yargıları ve davranışları içeren toplumsal cinsiyet rolü ile olumsuz yönde bir ilişki içinde olabileceği söylenebilir.

Bir boyutuyla duyguların anlaşılması ve yansıtılması olan empatinin yanı sıra duygu düzenleme stratejisi de toplumsal cinsiyet rolü ile ilişkili olabilecek değişkenlerden bir diğeridir. Koole'ye (2009) göre duygu düzenleme, ruh halleri, stres ve olumlu ya da olumsuz duygulanımı içeren tüm duygu temelli durumların düzenlenmesidir. Gross, Richards ve John (2006) duygu düzenleme stratejilerini temel olarak ikiye ayırmaktadırlar: Sağlıklı ve işlevsel olmayı yansıtan duygu düzenleme yöntemini "bilişsel yeniden değerlendirme", sağlıksız ve işlevsel olmayan duygu düzenleme yöntemini de "bastırma" olarak kavramsallaştırmışlardır. John ve Gross (2004) yeniden değerlendirme yöntemi ile olumlu duygular ve olumlu duyguların ifadesi arasında pozitif bir ilişki bulurken; olumsuz duygular ile yeniden değerlendirme arasında düşük düzeyde bir ilişki bulmuşlardır. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyet rolü ile ilişkili olabilen duyguların ifade edilmesi ve duyguları paylaşma kadınların erkeklere göre daha çok kullandıkları bir strateji olarak ele alınmaktadır (Erden-İmamoğlu, 2013). Bu durum toplumlarda kadının duyguları ifade etmesinin daha kabul edilebilir ve teşvik edilebilir bir davranış olması ile açıklanabilir. Gençtanırım-Kurt, Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz ve Özer (2015) toplumsal cinsiyet rollerinin duyguları deneyimleme konusunda kadın ve erkekler arasında farklılığa yol açtığını belirtmektedirler. Örneğin, bireylerin erkeksilik özellikleri arasında duygularını açığa vurma/vurmama; kadınsılık özellikleri arasında duygusallık yer almaktadır (Bem, 1984). Bununla birlikte, Fabes ve Martin (1991) erkeklerin ve kadınların benzer şekilde çeşitli duygular yaşadıklarını ancak erkeklerin öfkeyi kadınların ise üzüntü ve korkuyu daha sık ifade ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. McConatha, Lightner & Deaner (1994) ise erkeklerin kızgınlıklarını daha fazla bastırdıklarını ifade etmektedirler. Bu

açıklamalardan hareketle, duygu düzenleme stratejilerinin kadın ve erkekler açısından farklı şekillerde kullanıldığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri kadınların ve erkeklerin hangi duyguya sahip olabileceklerini bir başka ifade ile hangi duyguların kadınlar ve erkekler için kabul gördüğünü belirlediği gibi hangi duygu düzenleme stratejilerini de kullanacakları konusunda belirleyici bir role sahip olduğu söylenebilir.

Psikolojik danışman eğitiminde psikolojik danışman adayına toplumsal cinsiyet rolü konusunda farkındalık kazandırmak önemli amaçlardan biridir (Bilge ve Ulukaya, 2001; Stevens-Smith, 1995). Crose, Nicholas, Gobble& Frank (1992) psikolojik danışmanın mesleki amaçlarını gerçekleştirmek için gelişim, çok kültürlülük, cinsiyet rolleri ve yaş farklılığının önemine dikkat çekmektedir. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyet rolü ile ilgili konular kültüre duyarlı psikolojik danışma kapsamında değerlendirildiğinden kadın ve erkeğe atfedilen birtakım kalıp davranışlar ve kalıp yargılardan uzaklaşmak etkili psikolojik danışmanın özellikleri arasında sayılmaktadır (Chao, 2012). Toplumsal cinsiyet rolü psikolojik danışma sürecinde hem danışan hem de psikolojik danışman açısından iki boyutlu ele alınması gereken bir konudur. Şöyle ki, psikolojik danışma sürecinde danışan ile psikolojik danışmanın toplumsal cinsiyet rolleri psikolojik danışma sürecini farklı şekillerde etkileyebilir. Psikolojik danışmanların öncelikle kendi cinsiyet rol ve sosyalleşme sürecinin rol ve sorumluluklarının, bunların oluşumuna ilişkin kendi deneyimlerinin ve kuşaklar arası davranış kalıplarının farkında olması (Koçyiğit-Özyiğit, Alkan ve Yılmaz, 2017) sunduğu psikolojik yardım hizmetinin de etkililiğini artırabilir. Ayrıca farklı yaşam tarzlarına sahip danışanlarla etkili bir şekilde çalışabilmek için psikolojik danışmanların kültüre duyarlı olması beklenmektedir (Aydın ve Şahin, 2017). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterliklerinden yoksun olarak mezun olan ve Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde psikolojik danışman olarak görev yapacak olan psikolojik danışmanların farklı danışan profilleri ile karşılaştıklarında yetersizlik duygusu yaşamaları ciddi bir olasılıktır (Bektaş, 2006).

Özetle, temelleri bebeklik döneminde atılan ve yetişkinlikte yakın ilişki tarzlarını etkileyen bağlanma örüntüsü içerisinde bireyin hangi duygulara sahip olabileceği, bu duygulara ne zaman sahip olabileceği, bunları nasıl deneyimlediği ve sergilediği gibi heterojen bir set ile ilgili bazı şemalar oluşmakta ve sonrasında herhangi bir uyarıcı karşısında ortaya konacak tepkiyi belirleyen bireyin bu uyarıcı ile ilgili değerlendirmeleri önem kazanabilmektedir (Kızıldağ ve Vatan, 2016). Böylece birey olarak bir psikolojik danışman adayının toplumsal cinsiyet rollerinin bağlanma, empati ve duygu düzenleme ile birlikte incelenmesi hem psikolojik danışman adayına hem de danışma sürecinin bütününe önemli katkılar sağlayabilir. Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma sürecini etkileyecek özelliklerinin farkında olunması ve bu durumun araştırma sonuçlarıyla

desteklenerek açıklanması gereklidir. Bir başka ifade ile psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rollerini anlamak ve bu konuda farkındalığını artırmak psikolojik danışman adayının eğitiminde önemli konulardan biridir. Buradan hareketle, bu çalışmada, “*Psikolojik danışman adaylarının bağlanma tarzları, empati ve duygu düzenleme stratejileri toplumsal cinsiyet rollerini yordamakta mıdır?*” araştırma problemine yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı psikolojik danışman adaylarının bağlanma tarzları, empati ve duygu düzenleme stratejilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tarafından yordanıp yordanmadığını incelemektir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, işlem ve verilerin analizi ve araştırma bulguları yer almaktadır.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada ilişkisel desenden yararlanılmıştır. İlişkisel desenler iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla kullanılmaktadır (Heppner, Wampold ve Kivlighan, 2013). Bu çalışmada bağlanma tarzları, duygu düzenleme ve empati yordayıcı değişkenler; toplumsal cinsiyet rolleri ise yordanan değişkendir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında öğrenim görmekte olan gönüllü öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmaya 204’ü kadın (% 60,9) ve 131’i erkek (% 39,1) olmak üzere toplam 335 psikolojik danışman adayı katılmıştır. Bu psikolojik danışman adaylarının 40’ı (%11.9) birinci sınıf, 86’sı (% 25.7) ikinci sınıf, 113’ü üçüncü sınıf (% 28.7) ve 96’sı (% 28.7) dördüncü sınıf öğrencileridir. Psikolojik danışman adaylarının 59’u (%17,6) yaşamının çoğunu köyde, 10’nu (%3) kasabada, 86’sı (%25.7) ilçede 180’ni (53.7) ise şehir merkezinde geçirdikleri gözlenmiştir. Psikolojik danışman adaylarının 71’i (% 21.2) ailesiyle birlikte yaşadıkları, 87’sinin (%26) öğrenci evinde ve 177’sinin (% 52.8) yurttan yaşadıkları saptanmıştır. Aynı zamanda bu adayların anne eğitim düzeyleri incelendiğinde 148’nin (%44,2) okur-yazar olmadığı, 117’sinin (%34.9) ilkokul mezunu olduğu, 35’nin (%10,4) ortaokul mezunu olduğu, 27’sinin (%8.1) lise mezunu ve 8’inin (%2.4) üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bu katılımcıların baba eğitim düzeyleri incelendiğinde ise, 38’nin (%11.3) okur-yazar olmadığı, 122’sinin (36.4) ilkokul mezunu olduğu, 67’sinin (% 20) ortaokul mezunu olduğu,

59'unun (% 17.6) lise mezunu olduğu ve 49'unun (%14.6) üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Bu bilgiler çalışma grubunun özelliklerini daha kapsamlı bir şekilde okuyucuya sunabilmek açısından katılımcılardan elde edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada psikolojik danışma adaylarının duygu düzenleme stratejilerini belirlemek için Duygu Düzenleme Ölçeği; yakın ilişkilerdeki bağlanma tarzlarını ortaya koymak için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, empati düzeylerini belirlemek için Temel Empati Ölçeği ve toplumsal cinsiyet rollerini belirlemek için Toplumsal Cinsiyet Tutumu Rollerini Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ait detaylı bilgi aşağıda sunulmuştur:

Duygu Düzenleme Ölçeği [DDÖ]: Gross ve John (2003) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Eldeklioğlu ve Eroğlu (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçekte toplam 10 madde ve iki alt boyut bulunmaktadır. Ölçek 7'li Likert (7=Kesinlikle Katılıyorum, 1= Hiç Katılmıyorum) derecelendirme tipindedir. Eldeklioğlu ve Eroğlu (2015) tarafından yapılan çalışmada geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları üniversite öğrencileri ile yapılmıştır. Geçerlik çalışması için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin iki boyutlu bir yapıdan oluştuğu ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar "duyguyu yeniden değerlendirme" ve "duyguyu bastırma"dır. Ölçeğin yeniden değerlendirme boyutu için alınabilecek en yüksek puan 42 en düşük puan ise 6'dır. Duyguyu bastırma alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 28, en düşük puan ise 4'tür. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları duyguyu yeniden değerlendirme için .78 ve duyguyu bastırma için .73 düzeyinde bulunmuştur. Güvenirlik için yapılan test-tekrar test sonuçları duyguyu yeniden değerlendirme için .74 ve duyguyu bastırma için .72 olarak bulunmuştur. Üniversite öğrencileri ile yapılan bu çalışmada ölçeğin içtutarlılık güvenilirlik katsayısı duyguyu yeniden değerlendirme için .83 ve duyguyu bastırma için .71 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II [YİYE-II]: Araştırmada bağlanma tarzları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II ile ölçülmüştür. Brennan ve arkadaşları(1998) tarafından geliştirilmiş olan ölçek Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Yakın ilişkilerdeki bağlanma ile ilgili yaşanan kaygı ve başka bireylerden kaçınmayı ölçen ölçek, 36 maddeden ve iki boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar kaygılı bağlanma ve kaçınma alt boyutlarıdır. Her bir boyut 18 madde ile ölçülmektedir. Ölçek 7'li Likert (1 = beni hiç tanımlamıyor, 7=tamamıyla beni tanımlıyor) derecelendirme tipindedir. Kaygılı ve kaçınma alt boyutlarından alınabilecek en düşük puan18, en yüksek puan ise 126'dır. Kaygı boyutu için .86 ve kaçınma boyutu için .90 iç tutarlılık güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencileri

ile yapılan bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı kaygı boyutu için .83 ve kaçınma boyutu için .86 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Temel Empati Ölçeği [TEÖ]: Jolliffe ve Farrington (2006) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlaması Topcu, Erdur-Baker ve Çapa-Aydın (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçek yirmi madde ve iki boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar “bilişsel empati” ve duygusal empati”dir. Bilişsel empati boyutundan elde edilen en düşük puan 9, en yüksek puan 45’tir. Duygusal empati boyutundan alınabilecek en düşük puan 11, en yüksek puan ise 55’tir. Altı öğrenciden oluşan odak grubu ve iki uzman tarafından değerlendirilen ölçek 13-21 yaş arası öğrencilerden oluşan 358 ve 359 kişilik iki ayrı çalışma grubuna uygulanmıştır. İlk çalışma grubu verileriyle yapılan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda, modifikasyon indeksleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. İkinci çalışma grubu verileriyle modifiye edilen model için DFA tekrarlanmış ve indeksler yeterli bulunmuştur. Faktör analiz sonucunda orijinal çalışmayı desteklediği ortaya çıkmıştır. Ölçeğin ayrılma (divergent) geçerliğini test etmek amacıyla Yenilenmiş Siber Zorbalık Envanteri Geleneksel Zorbalık Anketi ile ilişkisi incelenmiş ve ilişki her iki ölçek ile beklenen yönde negatif bulunmuştur. Güvenirlik için hesaplanan Cronbach alfa katsayıları yeterli düzeyde (.76- .80 aralığında) olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuçta, TEÖ’nin Türkçe uyarlamasının yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu belirtilmiştir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı bilişsel empati için .80 ve duygusal empati için .74 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği [TCRTÖ]: Zeyneloğlu (2008) tarafından geliştirilen ölçek bireyin toplumsal cinsiyet rollerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ölçekte toplam 38 madde ve beş alt boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar, “eşitlikçi cinsiyet rolü”, “kadınsı cinsiyet rolü”, “evlilikte cinsiyet rolü”, “geleneksel cinsiyet rolü” ve “erkeksi cinsiyet rolü”dür. Ölçek 5’li likert(5= Tamamen Katılıyorum, 1=Kesinlikle Katılmıyorum) derecelendirme tipindedir. Buna göre ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190, en düşük puan ise 38’dir. Ölçekten alınan yüksek puan, bireyin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili eşitlikçi bir tutuma sahip olduğunu, düşük puan ise geleneksel bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplam Cronbach Alfa iç tutarlık katsayı değerinin .92 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin faktör yükleri ise .35-.79 arasında olduğu bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin alt boyutlarının Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları ise .80-.72 arasında bulunmuştur. Kadınsı cinsiyet rolü alt boyutunun güvenirlik katsayısının .80, eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenirlik katsayılarının ise .78 olduğu saptanmıştır. Erkeksi cinsiyet rolü boyutunun Cronbach

Alfa güvenilirlik katsayısı ise .72'dir. Buna göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Bu çalışmada ölçeğin içtutarlılık güvenilirlik katsayısı eşitlikçi cinsiyet rolü için .77, kadınsı cinsiyet rolü için .72 evlilikte cinsiyet rolü için .76 geleneksel cinsiyet rolü için .86 ve erkeksi cinsiyet rolü için .73 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

İşlem ve Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri gerekli izinler alındıktan sonra araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Çalışmaya Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programında öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrenciler dâhil edilmişlerdir. Çalışmada öncelikle verilerin çoklu regresyon analizinin varsayımlarını karşılayıp karşılamadığı incelenmiştir. Buna göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin .74 ile .07 arasında olduğu görülmüştür. Basıklık ve çarpıklık ile ilgili kabul edilen değerlerin ise +1 ile -1 arasında olması gerektiği belirtilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Aynı zamanda araştırma değişkenleri arasındaki korelasyon değerlerine bakılmış ve değişkenler arasında yüksek düzeyde ilişki bulunmamıştır. Buna göre değişkenler arasında çoklu bağlantılılık probleminin olmadığı görülmüştür. Ayrıca değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorusuna ilişkin VIF, Tolerance ve Durbin-Watson değerlerine de bakılmıştır. Böylece çoklu doğrusallık sorununun olmadığı görülmüştür. Elde edilen değerlere göre verilerin normal dağıldığı ve regresyon analizi için gerekli görülen varsayımlara sahip olduğu görülmüştür. Verilerin analizinde IBM SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Araştırmada verilerinin analizinde, betimsel istatistikler, Pearson korelasyon katsayısı ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Psikolojik danışman adaylarının bağlanma tarzları, empati ve duygu düzenleme stratejileri toplumsal cinsiyet rollerini yordamakta mıdır? araştırma probleminin incelendiği bu çalışmada elde edilen verilere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	\bar{X}	Sd	Çarpıklık	Basıklık
1.Toplam Cinsiyet Roller	147.48	22.57	-.25	-.73

2. Kaçınmacı Bağlanma	60.53	17.07	.07	-.16
3. Kaygılı Bağlanma	63.02	15.48	.15	-.41
4. Duyguyu Yeniden Değerlendirme	20.00	7.78	.39	-.7
5. Duyguyu Bastırma	16.58	4.81	.08	-.38
6. Bilişsel Empati	17.12	4.53	.71	.74
7. Duygusal Empati	24.55	5.75	.10	-.40

Tablo 1’de görüldüğü gibi toplumsal cinsiyet rolleri ortalamasının $\bar{X} = 147.48$ olduğu, bağlanma tarzlarının alt boyutu olan “kaçınmacı bağlanmanın” ortalamasının $\bar{X} = 60.53$ olduğu, “kaygılı bağlanma”nın $\bar{X} = 63.02$ olduğu, duygu düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan “duyguyu yeniden değerlendirme”nin $\bar{X} = 20$ ve “duyguyu bastırma” boyutunun ise $\bar{X} = 16.58$ olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşılık Temel Empati Ölçeğinin alt boyutu olan “bilişsel empati” alt boyutu ortalamasının $\bar{X} = 17.12$, “duygusal empati” ortalamasının $\bar{X} = 24.55$ olduğu görülmüştür. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin .74 ile .07 arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 2’de ise değişkenler arasındaki pearson korelasyon katsayısı değerleri verilmiştir.

Tablo 2

Değişkenler Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı Değerleri

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1.Toplam Cinsiyet Roller	---	-.01	-.20**	-.08	.18**	-.32**	-.29**
2.Kaçınmacı Bağlanma		---	.37**	.06	-.21**	.21**	.02
3. Kaygılı Bağlanma			---	.03	-.10	.21**	-.00
4. Duyguyu Yeniden Değerlendirme				---	-.06	.13*	.12*
5. Duyguyu Bastırma					---	-.18**	-.19**
6. Bilişsel Empati						---	.54**
7. Duygusal Empati							---

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 2’de görüldüğü gibi toplumsal cinsiyet rolleri ile kaçınmacı bağlanma ($r = -.01$) arasında negatif yönde, kaygılı bağlanma ($r = -.20$) arasında negatif yönde, duyguyu yeniden değerlendirme ($r = -.08$) ile arasında negatif yönde, duyguyu bastırma ($r = .18$) ile arasında pozitif yönde, bilişsel empati ($r = -.32$) ile arasında negatif yönde ve duygusal empati ile arasında ($r = -.29$) negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür.

“Kaçınmacı bağlanma” ile “kaygılı bağlanma” arasında ($r = .37$) pozitif yönde bir ilişkinin olduğu, duygu düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan “duyguyu yeniden değerlendirme” ile ($r = .06$) pozitif yönde bir ilişkinin olduğu, “duyguyu bastırma” ile ($r = -.21$) negatif yönde bir ilişkinin olduğu, Temel Empati Ölçeğinin alt boyutu olan “bilişsel empati” ile ($r = .21$) pozitif yönde bir ilişkinin olduğu, “duygusal empati” ile ($r = .02$) pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. “Kaçınmacı

bağlanma” ile “duyguyu yeniden değerlendirme” arasında ($r=.03$) pozitif yönde, “duyguyu bastırma” arasında ($r=-.10$) negatif yönde, “bilişsel empati” arasında ($r=.21$) pozitif yönde, “duygusal empati” arasında ($r=.00$) bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. “Duyguyu yeniden değerlendirme” ile “duyguyu bastırma” arasında ($r=-.06$) negatif yönde, “bilişsel empati” ile ($r=.13$) pozitif yönde, “duygusal empati” ile arasında ($r=.12$) bir ilişkinin olduğu görülmüştür. “Duyguyu bastırma” ile “bilişsel empati” arasında ($r=-.18$) negatif yönde, “duygusal empati” ile arasında ($r=-.19$) negatif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. “Bilişsel empati” ile “duygusal empati” arasında ($r=-.54$) pozitif yönde bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3’te toplumsal cinsiyet rollerinin yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	B	Standart β	T	P	R	R ²
Sabit	179.894		18.689	.000**		
Kaçıncı Bağlanma	.171	.129	2.316	.021*		
Kaygılı Bağlanma	-.291	-.200	-3.620	.000**	.417	.174
Duyguyu Yeniden Değerlendirme	-.087	-.030	-.592	.554		
Duyguyu Bastırma	.578	.123	2.353	.019*		
Bilişsel Empati	-.953	-.192	-3.051	.002**		
Duygusal Empati	-.648	-.165	-2.696	.007**		

* $p<.05$, ** $p<.01$

Tablo 3’te yer alan standart çoklu regresyon analizi sonucuna göre, araştırmada yer alan değişkenler ile cinsiyet rolleri arasında orta düzeyde bir ilişki vardır ($R= .417$, $R^2= .174$, $p<.01$). Araştırmada yer alan değişkenler birlikte toplumsal cinsiyet rolleri varyansın % .174’ünü açıklamaktadır. Araştırmada yer alan değişkenlerin tümü birlikte (bir blok halinde) modele dâhil edilmiştir. Standart çoklu regresyon analizinde değişkenlerin bir blok halinde modele dâhil edilmesinin amacı değişkenlerin etkisinin birlikte gözlenmesi amaçlanmaktadır. Buna göre modelin anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür [$F_{(6, 334)}= 11.49$]. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, “kaçıncı bağlanma” ($\beta= .12$, $t= 2.31$, $p<.05$), toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı düzeyde yordamaktadır. “Kaygılı bağlanmanın” ($\beta= -.20$, $t= -3.62$, $p<.01$) cinsiyet rollerini anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. “Duyguyu yeniden değerlendirme”nin ($\beta= -.03$, $t= -.592$, $p<.05$) cinsiyet rollerini anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür. “Bilişsel empati”nin ($\beta= -.192$, $t= -3.051$, $p<.05$) cinsiyet rollerini anlamlı düzeyde yordadığı ortaya çıkmıştır. Son olarak “duygusal empati”nin ($\beta= -.165$, $t= -2.696$, $p<.05$) cinsiyet rollerini anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Sonuç olarak “duyguyu yeniden değerlendirme” boyutu hariç araştırmada yer alan diğer değişkenlerin toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dolayısıyla standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki *görelî önem sırası*, kaygılı bağlanma, bilişsel empati, duygusal empati, duyguyu bastırma ve kaçınmacı bağlanmadır.

Tartışma ve Sonuç

Psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rolünün bağlanma tarzları, empati ve duygu düzenleme stratejileri değişkenlerince yordanıp yordanmadığının standart çoklu regresyon analizi yöntemi ile test edildiği bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle bağlanma tarzları, empati ve duygu düzenleme değişkenleri birlikte psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rollerinde toplam varyansın %17'sini açıkladığı görülmüştür ve test edilen modelin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, bağlanma stillerinin alt boyutları olan kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma; empatinin alt boyutları olan bilişsel ve duygusal empati toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordamaktadır. Aynı zamanda duygu düzenlemenin alt boyutlarından duyguyu bastırma toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordarken; duyguyu yeniden değerlendirme toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordamamaktadır.

Öncelikle bu çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri kaçınmacı ve kaygılı bağlanma tarzları tarafından anlamlı olarak yordanmaktadır. Ayrıca kaygılı ve kaçınmacı bağlanma tarzı ile toplumsal cinsiyet rolü arasında negatif yönde bir ilişkinin olduğu ve kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın toplumsal cinsiyet rolünü belirlediği söylenebilir. Buna göre kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeyi düşerken eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin arttığı söylenebilir. Bu sonuç beklenebilir bir durumdur çünkü bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde psikolojik danışman adaylarının eşitlikçi bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Dolayısıyla eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip olan psikolojik danışman adaylarında kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın düşük olduğu söylenebilir. Bu çalışmadan elde edilen sonuç ilgili alan yazındaki dolaylı bazı çalışmaların sonuçları ile tutarlılık göstermektedir (Çelikkaleli ve Avcı, 2016; Downing, 2008; Haigler, Day ve Marshall, 1995; Land, Rochlen ve Vaughn, 2011; Özen, 2003; Tenenbaum ve Leaper, 2002). Toplumsal cinsiyet rolü bireyin başkalarınınca belirlenen kalıp düşünceler ve kurallara uyumunu ifade ettiğinden bireylerin kaçınmacı ve kaygılı bağlanma tarzlarına uyum sağlamaları daha büyük olasılıktır. Bu bağlanma tarzları ilişkilerde daha düşük düzeyde güvende hissetme, ilişki sürecinde kendinden emin olamama, ilişkinin devamı hakkında belirsizlik bireyin bir takım kalıp yargılarla hareket etmesine neden olabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri de bu kalıp yargılardan biridir ve bireyin özerk bir şekilde davranmasını etkileyebilmektedir. Güvenli bağlanma geliştiren bireylerin duygularından emin olmaları, duygularını rahatça ifade edebilmeleri ve engelleyici kalıp yargılarla hareket etmemeleri açısından değerlendirildiğinde toplumsal cinsiyet rolleri ile bağlanma tarzları arasındaki ilişki daha

iyi anlaşılabilir. Örneğin, güvenli bağlanma tarzına sahip olan bireylerin güvensiz bağlanan bireylere kıyasla kadınsı ve erkeksi puanlarının daha düşük olduğu gözlenmiştir (Özen, 2003). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada terk etme stratejisini, androjen bireylerin erkeksi role sahip olanlardan daha az tercih ettikleri, bağlanma stilleri açısından ise yıkıcı tepkileri (terk ve ihmal etme) korkulu ve kayıtsız bağlananların daha fazla tercih ettikleri görülmüştür (Kurt, 2016). Böylece bağlanma tarzının erkeksilik özelliği üzerinde anlamlı bir açıklamaya sahip olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte bu çalışmada, empati ile toplumsal cinsiyet rolü ile negatif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğu ve bilişsel ve duygusal empatinin toplumsal cinsiyet rolünü anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Bu sonuç empatinin toplumsal cinsiyet rolü üzerinde belirleyici rolü olduğunu göstermektedir. İlgili alan yazında empati ile toplumsal cinsiyet rol değişkenleri arasındaki ilişki vurgulanmaktadır (Baez, Flichtentrei, Prats, Mastandueno, García ve arkadaşları, 2017; Blashill, 2011; Endresenve Olweus, 2001; Gummelt, 2014; Johnson ve Brems, 1989; Karadağ, Akçay, Karadağ, Şerbetçi ve Öndeş, 2016; Kelly&Hutson- Comeaux, 2002; Parkins, 2012). Söz konusu bu çalışmalarda kadınların toplumsal cinsiyet rolünde bahsedildiği üzere daha duygusal ve hassas yapıda oldukları; erkeklerin ise aktif, agresif, baskın özellikleri olduğu vurgulanmaktadır. Aynı zamanda, empatik eğilim ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin kadınlarda erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu ve eşitlikçi cinsiyet rolünün empati ile pozitif, geleneksel cinsiyet rolü ile negatif ilişki içinde olduğu ve erkeksilik özelliği kapsamında ele alınabilecek maço imajının düşük empati düzeyi ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, kadın beyni ile erkek beyni arasındaki farklılıklar, iki cinsiyet arasındaki iletişim biçimini, iletişimin sorun çözme tarzlarını, olayları algılamasını etkilediği, empatide ise kadınların erkeklerden görece daha iyi durumda olduğu belirtilmektedir (Tarhan, 2012). Ayrıca kadında duygusal yönün fazla olmasından dolayı sevgiyi ve korkuyu daha çok algıladığı vurgulanmıştır. Erkek beyninin ise mantıksal kâr zarar gibi analitik düşüncüyü daha çok yaptığı, kâr zarar hesabı yaparak duygusal paylaşımı önemsemediği vurgulanmaktadır. Böylece özerklik, bağımsızlık ve güçlü olma duygusu erkeklerin psikolojik ihtiyaçları olarak görülmektedir. Görüldüğü üzere genel olarak toplumsal cinsiyet rolleri ile empati arasında pozitif yönde bir ilişkinin olması beklenmekteyken bu çalışmada ilişkinin yönü negatif bulunmuştur. Bu bulgu şaşırtıcı olmakla birlikte söz konusu çalışmanın araştırma grubunun özellikleri ile açıklanabilir. Şöyle ki bu araştırmaya Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programının her sınıf düzeyinden öğrenciler katıldığından ve bu öğrencilerin empati kavramına ilişkin bilgi düzeyleri lisans programında yer alan derslerin içeriği ve zamanlamasından dolayı benzer düzeylerde olmadığından böylesi bir sonuca ulaşılmış olabilir. Empati kavramı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans eğitimi sürecinde özellikle “İnsan İlişkileri ve Eğitim”, “Psikolojik

Danışma İlke ve Teknikleri”, “Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları”, “Grupla Psikolojik Danışma Uygulamaları” gibi alan derslerinde öğretilmekte ve uygulamaları yaptırılmaktadır. Bu derslerin lisans programında üçüncü sınıftan itibaren daha yoğun şekilde verilmesi ve öğrencilerin eğitimin ilk iki yılında daha çok “Psikolojiye Giriş, Rehberlik ve Psikolojik Danışma” gibi genel dersleri alması ile açıklanabilir. Kısaca öğrencilerin empatiye ilişkin algılarında ve bilgi düzeylerinde fark oluşmuş olabilir. Ayrıca, psikolojik danışman adaylarının farklı özelliklere sahip sosyo-kültürel ortamlarda yetişmeleri de bir diğer gerekçe olarak sunulabilir. Psikolojik danışman adayları farklı aile ortamı veya diğer sosyal ortamlarında diğerleriyle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet rol kalıpları doğrultusunda olduğu gibi değil olması gereken gibi davranmak durumunda kalmayı tercih etmiş olabilir. Söz konusu yaşantı farklılıkları empati kurmanın toplumsal cinsiyet rolleri açısından uygun bulunup bulunmamasına neden olabileceğinden böylesi bir sonuca ulaşılmış olabilir.

Bağlanma tarzları empatinin yanı sıra duygu düzenleme değişkeninin duyguyu bastırma alt boyutu toplumsal cinsiyet rollerini anlamlı olarak yordarken; duyguyu yeniden değerlendirme anlamlı olarak yordamamaktadır. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri ile duyguyu yeniden değerlendirme arasında negatif ve duyguyu bastırma arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu sonuç ilgili alan yazınla bir yönüyle tutarlılık göstermektedir (Bem, 1984; Erden-İmamoğlu, 2013; Fabes ve Martin, 1991; McConatha, Lightner & Deaner, 1994). Bu durum öncelikle toplumsal cinsiyet rollerinin “bastırma” gibi kuralları içeren duygu düzenleme boyutu ile birebir ilişkili olduğunu ve yordadığını açıklayabilir. Bastırma özellikle toplumsal kuralların bir yansıması ve kabul görmüş hali olarak ifade edilebilir. Böylesi bir durumda bastırma arttıkça daha yüksek düzeyde toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesi ona eşlik edebilir. Söz konusu bu çalışmalarda, duyguların ifade edilmesi güçlü bir şekilde toplumsal cinsiyet rolü ile ilişkili olduğu ve duyguları paylaşma kadınların erkeklere göre daha çok kullandıkları bir strateji olarak ele alınmaktadır. Bununla birlikte, erkeklerin ve kadınların benzer şekilde çeşitli duygular yaşadıklarını ancak erkeklerin öfkeyi kadınların ise üzüntü ve korkuyu daha sık ifade ettikleri sonucuna ulaşımlardır. Aynı zamanda erkeklerin kızgınlıklarını daha fazla bastırdıklarını görülmüştür. Bu çalışma kapsamında duyguyu yeniden düzenleme toplumsal cinsiyet rolü ile ilişkili bulunmamıştır. Bu sonuç duygu yeniden düzenlemenin duygu bastırmadan daha zor ve üst düzey bir beceri gerektirdiği ile açıklanabilir. Duyguyu yeniden düzenlemek öncelikle duyguların farkında olma ve daha sonrasında bu duygunun hangi duyguyla yer değiştirmesi gerektiğine karar verme sürecini gerektirmektedir. Toplumsal cinsiyet ise bireyin içinde bulunduğu kültürün cinsiyet için atfedilen özelliklerini içermektedir. Dolayısıyla bu sonuç beklenir bir bulgudur. Özellikle psikolojik danışman eğitiminde duyguların yeniden düzenlenmesi bu çalışma kapsamında oldukça anlamlı bir

sonuçtur. Psikolojik danışman adaylarının bu konuda kendilerinin farkında olmaları ve yetişmeleri çalışmanın önemli yönünü vurgulamaktadır. Psikolojik danışman adaylarının öncelikle bu süreçte profesyonel bir destek ile daha etkili bir şekilde çözülebilir.

Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir. Psikolojik danışman adaylarının etkili psikolojik danışma hizmetleri sunmasında kendi toplumsal cinsiyet rollerinin, empati, duygu düzenleme ve bağlanma tarzlarının farkında olması ve gerektiğinde psikolojik danışman adaylarının da bu konularda psikolojik danışma hizmeti alması ve bu konuda cesaretlendirilmeleri gerekebilir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre bağlanma tarzları toplumsal cinsiyet rolü üzerinde belirleyici olduğundan bulunduğu kültürel özelliklerin (cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, eğitim düzeyi, anne baba tutumu, vb.) farkında olarak bu kültürel özelliklerin psikolojik danışma esnasında yaratacağı negatif yada pozitif etkileri ile psikolojik danışman adaylarına yönelik kendine yardım grupları ya da grupla psikolojik danışma yardımı sunulabilir. Ayrıca psikolojik danışman adaylarının etkili psikolojik danışman yardımı sunmasında cinsiyete yönelik özelliklere empati ile yaklaşımlarını sağlayacak derslerde (grupla psikolojik danışma, kişilik kuramları gibi) uygulamalı grup rehberliği etkinlikleri yapması önerilebilir.

Gelecekte yapılması planlanan araştırmalara ilişkin ise şu önerilerde bulunulabilir. Psikolojik danışman eğitimcilerinin toplumsal cinsiyet rolleri gibi kültüre dayalı psikolojik danışma kapsamında ele alınan bu konuların kapsamını genişleterek incelemeleri yararlı olabilir. Buradan hareketle, farklı sosyokültürel özelliklere sahip bölge ve üniversitelerdeki psikolojik danışman adayları üzerinde de araştırma yapılması anlamlı olabilir. Böylece yeni araştırmalarla psikolojik danışman eğitiminde kültüre duyarlılık daha çok tartışılır ve anlaşılır hale gelebilir. Psikolojik danışman eğitimcileri psikolojik danışman adaylarında gözlemlenen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düzenlenen deneysel çalışmaların etkililiğini araştırabilir. Psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rolleri psikolojik danışman eğitiminin tüm sürecinde boylamsal bir çalışma kapsamında incelenebilir. Böylece psikolojik danışman eğitim programlarının kültüre duyarlı psikolojik danışmaya daha uygun hale getirilmesinde önemli gerekçelerden biri olabilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma bazı sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle araştırmada toplanan veriler Duygu Düzenleme Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II, Temel Empatik Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden elde edilen veriler ile sınırlıdır. Ayrıca bu araştırmanın sonuçları ancak benzer özelliklere sahip çalışma gruplarına genellenebilir. Toplumsal cinsiyet rolleri söz konusu toplumsal özelliklerden beslendiği için farklı sosyal grupları karşılaştırmak için farklı örneklemeler

üzerinde çalışılması daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir. Aynı zamanda psikolojik danışman adaylarında toplumsal cinsiyet rollerini etkilemesi muhtemel aile yapısı ve değerleri ile ilgili değişkenlerin de birlikte ele alındığı çalışmaların da planlanması anlamlı ve işlevsel olabilir.

Kaynakça

- Aydın, B.& Şahin, M. (2017). Psikolojik danışman adaylarında kültürel duyarlılığı yordayan bazı değişkenler. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 64-77.
- Baez, S., Flichtentrei, D., Prats, M., Mastandueno, R., García, A. M., Cetkovich, M., & Ibáñez, A. (2017). Men, women...who cares? A population-based study on sex differences and gender roles in empathy and moral cognition. *PlosOne*, 12(6): e0179336. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0179336>.
- Bektaş, Y. (2006). Kültüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri ve psikolojik danışman eğitimindeki yeri. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(1), 43-59.
- Bem, S. L. (1974). Theme asurement of pyschological and rognyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42 (2), 155-162.
- Bem, S. L. (1984). Androgyny and gender schema theory: A conceptual and empirical integration. T. B. Sonderegger (Ed.), *In Psychology and gender: Nebraska Symposium on Motivation*, Nebraska: University of Nebraska Press.
- Bilge, F. & Ulukaya, S. (2011). Toplumsal cinsiyet eşitliği/eşitsizliği çerçevesinde Türkiye’de psikolojik danışmanların eğitimi. XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik kongresi bildiri özetleri kitabı içinde. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Blashill, A. J. (2011). Gender roles, eating pathology, and body dissatisfaction in men: A meta analysis. *Body Image*, 8, 1 –11.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss: Sadness and Depression*. New York: Basic Books.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. & Shaver, P. R. (1998). Self- Report measurement of adult attachment: An integrative overview. J. A. Simpson and W. S. Rholes, (Ed.), *In Attachment Theory and Close Relationships* (46-76). NY: Guilford Press.
- Chao, R. C. L. (2012). Racial/ethnicidentity, gender-role attitudes, and multicultural counseling competence: The role of multicultural counseling training. *Journal of Counseling & Development*, 90(1), 35-44.
- Croese, R., Nicholas, D. R., Gobble, D. C.& Frank, B. (1992). Gender and wellness: A multidimensional systems model forcounseling. *Journal of Counseling and Development*, 71(2), 149-156.
- Çelikkaleli, Ö. & Avcı, R. (2016). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerine göre bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 4(7), 103-123.
- Downing, V. L. (2008). *Attachment style, relationship satisfaction, intimacy, loneliness, gender role beliefs, and the expression of authentic self in romantic relationships* (Un published Doctoral Thesis). University of Maryland, USA.
- Dökmen, Z. (2009). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Egan, G. (2010). *Psikolojik Danışma Becerileri* (Ö. Yüksel Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Eldeklioğlu, J. & Eroğlu, Y. (2015). A Turkish adaptation of the Emotion Regulation Questionnaire. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1157-1168.
- Endresen, I. M. & Olweus, D. (2001). Self-reported empathy in Norwegian adolescents: Sex differences, age trends, and relationship to bullying. In A. C. Bohart and D. J. Stipek (Eds.), *Constructive and destructive behavior implications for family, school, and society*. (pp. 147-165). APA: Washington.
- Erden-İmamoğlu, S. (2013). Gender role and social identifications: the two major factors to shape Turkish women. *Education*, 134(1), 82-93.
- Fabes, R.A. & Martin, C.L. (1991). Gender and age stereo types of emotionality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 532-540.
- Gençtanırım-Kurt, D., Kızıldağ, S., Demirtaş-Zorbaz, S. & Özer, A. (2015). Psikolojik danışman adaylarının duygusal farkındalık düzeylerinin belirleyicileri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 15-24.
- Gross, J. J. & John, O.P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362.
- Gross, J. J., Richards, J. M. & John, O. P. (2006). *Emotion regulation in ever day life*. In. D. K. Snyder, J. A. Simpson & J. H. Hughes (Eds.), *Emotion regulation in couples and families: Path ways to dysfunction and health*. (pp. 13-35). Washington DC: American Psychological Association.
- Gummelt, H. (2014). *Does gender role moderate the relationship between empathy and psychopathy?* (Un published Doctoral Thesis). Florida State University, USA.
- Güçray, S. S. (2009). Feminist Terapi ve psikolojik danışma: kültürel dönüşüm ve köklü toplumsal değişimlerin bir sonucu olarak gelişimsel bir perspektif. Edt. Ragıp Özyürek, Fidan Korkut-Owen, Dean W. Owen). *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Meslekleşme Sürecindeki İlerlemeler içinde*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Haigler, V.F., Day, H.D. & Marshall, D.D. (1995). Parental attachment and gender-role identity. *Sex Roles*, 33 (3/4), 203-220.
- Hart, J., Glick, P. & Dinero, R. E. (2013). She loves him, she loves him not: attachment style as a predictor of women's ambivalent sexism toward men. *Psychology of Women Quarterly*, 37(4) 507-518.
- John, O. P. & Gross, J. J. (2004). Healthy and unhealthy emotion regulation: Personality processes, individual differences, and life span development. *Journal of Personality*, 72(6), 1301-1333.
- Johnson, M. E. & Brems, C. (1989). Differences in inter personal functioning as related to sex role orientation. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 26, 48-52.
- Jolliffe, D. & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. *Journal of Adolescence*, 29, 589-611.
- Karadağ, K.İ., Akçay, E., Karadağ, F., Şerbetçi, B. B. & Öndeş, A. (2016). The relationship between tendency of empathy and gender role sattuitudes among the high school student. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4 (17) 30-30-1/2.
- Kelly, J.R. & Hutson-Comeaux, S.L. (2002). Gender stereotypes of emotional reactions: how we judge an emotion as valid. *Sex Roles* 47, 1-10.

- Kızıldağ, S. & Vatan, S. (2016). Evli bireylerde eş tükenmişliğini yordamada bağlanma ve duygu düzenleme özelliklerinin incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (24), 1069-1094.
- Koçyiğit-Özyiğit, M., Alkan, E.& Yılmaz, M. (2017). Toplumsal cinsiyet rolleri duyarlılığı grup rehberliği programının psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49), 315-326.
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and Emotion*, 23(1), 4-41.
- Kurt, Y. (2016). *Kişilerin bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından ilişkideki olumsuzluklara verdikleri tepkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Land, L.N., Rochlen, A.B., & Vaughn, B.K. (2011). Correlates of adult attachment avoidance: Men's avoidance of intimacy in romantic relationships. *Psychology of Men and Masculinity*, 12, 64-76.
- McConatha, J. Lightner, E. & Deaner, S. (1994). Culture, age and gender as variables in the expression of emotions. *Journal of Social Behavior and Personality*, 9, 481- 488.
- Özen, D. S. (2003). Ergenlerde ebeveyne bağlanma tarzının sosyal cinsiyet rolü ve arkadaşla bağlanma tarzı üzerindeki etkisi. *3P Dergisi*, 11 (4), 303 – 309.
- Parkins, R. (2012). Gender and Emotional Expressiveness: An Analysis of Prosodic Features in Emotional Expression. *Griffith Working Papers in Pragmatics and Intercultural Communication* 5 (1), 46-54.
- Peloquin, K.& LaFontaine, M. (2010). Measuring empathy in couples: Validity and reliability of interpersonal reactivity index for couples. *Journal of Personality Assessment*, 92(2). 146-157.
- Selçuk, E., Günaydin, G., Sümer, N.& Uysal A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8, 1-11.
- Staub, E. (1987). Commentary on part I. In N. Eisenberg ve J. Strayer (Eds), *Empathy and its development*. Cambridge studies in social and emotional development. (pp. 195-217). New York: Cambridge University Press.
- Stevens-Smith, P. (1995). Gender issues in counselor education: Current status and challenges. *Counselor Education & Supervision*, 34(4), 4-10.
- Tabachnick, B. G.& Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Tarhan, N. (2012). *İletişim, İlişki ve Empati*. İçinde A. Meriç (Ed.), *Toplum Psikolojisi: Sosyal Şizofreniden Toplumsal Empatiye* (ss:208-209). (Dördüncü baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tenenbaum, H. & Leaper, C. (2002). Are parents' gender schemas related to their children's gender-related cognitions? A meta-analysis. *Developmental Psychology*, 38(4), 615-630.
- Topcu, Ç., Erdur-Baker, Ö. & Çapa-Aydın, Y. (2010). Temel Empati Ölçeği Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (34), 174-182.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Extended Abstract

Introduction

Gender role means that the behavior of men and women is shaped in certain patterns in social life. In the related literature, the gender roles are addressed through various theories and approaches such as psychoanalytic theory, socio-biological approach, social role theory, social learning theory, cognitive development theory and gender schema theory. From these approaches, according to the Gender Theory of Schema, individuals learn the schemas of the society they are in, for women and men, from the beginning of their childhood, and by referencing these schemas decide which of their behaviors is appropriate. Femininity is defined by emotionality, compassion, and so on and masculinity is defined with attributes such as assertiveness, ambition and dominance. It is assumed that attachment behaviors may be related to gender role of individuals as they first observe and model their parents during the socialization process. Parents give their children the first lessons about being a woman or a man and the information obtained at the end of these lessons shape an intimate relationship with adults. In addition, empathy, which includes psychological counselors understanding the emotions of their clients and expressing their emotions during the help process, is thought to be related to the gender role. The concept of empathy is divided into cognitive empathy and emotional empathy. Also, empathy can help the client to understand the socio-cultural environment he lived in. So, it is assumed that gender role and empathy may also be related. In addition to empathy, which is an understanding and reflection of emotions through one dimension, emotional regulation strategy is another of the variables that may be related to gender role. Some researchers basically divide emotional regulation strategies into two categories: They conceptualize emotional regulation method which reflects being healthy and functional as "cognitive reappraisal" and emotional regulation method which is unhealthy and unfunctional as "suppression". Although researchers found a positive relationship between the reappraisal strategy and positive emotions and expresses of positive emotions; they found a low correlation between negative emotions and reappraisal.

Purpose

In psychological counselor training, raising awareness of psychological counselor candidates about the social role of gender is one of the important purposes. Some researchers note the importance of development, multiculturalism, gender roles and age differences to achieve the professional goals of the counselor. The gender role is a matter that needs to be considered two-dimensionally in terms of both client and psychological counselor in the psychological counseling process. That is, the gender role of the client who receives help in the psychological counseling process and the

psychological counselor who provides the counseling service can affect the psychological counseling process in different ways. Psychological counselors' being aware of the roles and responsibilities of their own gender and the roles of socialization process and their own experience of the formation of these roles and responsibilities and the intergenerational behavioral patterns can also increase the effectiveness of the psychological counseling process. In other words, understanding the gender role of the psychological counselor candidates and raising their awareness in this regard is one of the important issues in the training of the psychological counselor candidate. From this point of view, in the scope of this study it is examined whether gender role attitudes of psychological counselor candidates' in the training process of psychological counselor candidates' are predicted by attachment styles, emotional regulation strategies and empathy variables. In this study, research problem " *psychological counselor candidates' attachment styles, empathy and emotional regulation strategies predict their social gender role attitudes* " has been tested.

Method

Relational research pattern has been utilized in this study. Relational research patterns are used to examine relationships between two or more variables. In this study, attachment styles, emotional regulation and empathy are independent variables; gender role attitudes are the dependent variable. The study group of this study has included volunteer students who are studying in the undergraduate program of Guidance and Psychological Counseling at Adıyaman University. A total of 335 psychological counselor candidates, 204 of whom were women (60.9%) and 131 were men (39.1%), participated in the survey. In this study, to determine emotional regulation strategies of psychological counselor candidates Emotion Regulation Scale, to reveal the attachment styles of close relationships Experiences in Close Relationships-Revised, to determine empathy level of psychological counselor candidates Basic Empathy Scale, and to determine attitudes about gender roles the Gender Attitude Role Scale was used. The data of the research was collected by the researchers after the required permits were obtained. In the analysis of the data, multiple regression analysis was conducted and whether the data correspond the hypothesis of multiple regression analysis was primarily investigated. IBM SPSS 22.0 program was used to analyze the data. Significance level was taken as .05 in the study.

Discussion

According to the results of standard multiple regression analysis, there is a moderate correlation between the variables involved in the research and gender roles ($R = .417$, $R^2 = .17$, $p < .01$). Variables included in the study together gender roles found 17% of the total variance. Accordingly, the model was found to be significant [$F_{(6, 334)} = 11.49$]. According to the standardized regression

coefficient (β), "avoidant attachment" ($\beta = .12, t = 2.31, p < .05$) significantly predicts the gender roles. It was seen that "anxious attachment" ($\beta = -.20, t = -3.62, p < .01$) significantly predicted gender roles. It was seen that "emotion reappraisal" ($\beta = -0.3, t = -.592, p > .05$) did not predict gender roles significantly. It was found that "cognitive empathy" ($\beta = -.192, t = -3.051, p < .05$) significantly predicted gender roles. Finally, it was found that "emotional empathy" ($\beta = -.165, t = -2.696, p < .05$) significantly predicted gender roles. As a result, it was found that, except the "emotion reappraisal" dimension, other variables in the study significantly predicted the attitudes of gender roles.

Conclusion

First of all, the attitude of the gender roles in this study is predicted by avoidant and anxious attachment styles. It was also observed that there was a negative relationship between anxious and avoidant attachment style and gender role. This result shows that anxious and avoidant attachment are effective on gender role. According to this, it can be said that while the level of egalitarian gender roles increased, the level of avoidant and anxious attachment decreased. This result is predictable because when the results of this study are examined it appears that psychological counselor candidates generally have an equitable hold. Therefore, it can be said that anxious and avoidant attachment is low for psychological counselor candidates who have egalitarian gender roles. The results obtained from the study are consistent with the results of some indirect studies in the field. Also, since it is hypothesized that anxious and avoidant attachment style is related to low self-esteem it is thought that the traditional gender role attitude of low self-esteem individuals may also be higher. In addition, in this study, it was found that cognitive and emotional empathy significantly predicted gender role, and empathy and gender role have negative correlations. This result shows that empathy has an indicative role in gender roles. In the relevant literature, the relationship between empathy and gender role variables are emphasized. In these studies it is emphasized women are more emotional and delicate as mentioned in the gender role; while men have active, aggressive, dominant characteristics. It also revealed that empathic tendency and equality gender roles are higher in women than in men and that equality gender role is positively related to empathy, negatively related to traditional gender role and that macho image, which can be considered as a masculinity feature, is associated with low empathy level. As can be seen, while the relationship between the gender roles and empathy is generally expected to be positively related, the direction of the relationship is negative in this study. This finding can be explained by the characteristic of the study group of the study. This can be explained by the fact that students from all grade levels in the Guidance and Psychological Counseling undergraduate program participated

in this research and that the knowledge of the empathy term of these students is not at similar levels. Empathy and empathy skills are taught and practiced in the field of subjects such as "Human Relations and Education", "Psychological Counseling Principles and Techniques", "Individual Psychological Counseling Practices", "Group Psychological Counseling Practices" in psychological counselor undergraduate education process. This can be explained by giving these courses more intensively in the undergraduate program as of the 3rd year and by students mainly taking general courses such as "Psychological Introduction, Guidance and Psychological Counseling" in the first two years of psychological counseling process. In short, there may be differences in empathic perceptions of the students. However, emotional reappraisal is not a predictor of gender roles; suppression is a predictor of gender role. At the same time, negative relationships were found between gender roles and emotional reappraisal and positive relationship between emotional suppression. This result is consistent in one way with the related literature. In other words, in these studies, that expressing emotions is strongly related to the gender role and that women share emotions more than men is handled as a strategy. In addition it was found that men and women experience similar emotions, but men express anger and women express sadness and fear more often. At the same time, it was seen that men suppress their anger more. In the context of this study, emotional reappraisal was not found to be related to the gender role. This conclusion can be explained by the fact that emotional reappraisal requires a more difficult and high level of skill than suppressing emotions.

Implications

Psychological counselor candidates' being aware of their own gender roles, basic empathy, emotional regulation and attachment styles and psychological counselor candidates' also receiving psychological counseling assistance on these variables may be advised when necessary in order to offer effective psychological counseling service. It may be useful for psychological counselor educators to broaden the scope of these issues covered by cultural psychological counseling, such as gender roles. Thus, cultural awareness in psychological counseling training with new researches may become more debatable and understandable.